

Mesaj de Ziua Mondială a Teatrului 2018 – **Africa**

Were Were Liking **Coasta de Fildes**

Traducere în limba română – Pagina 2

Biografie – Pagina 7

2018 - L'année de l'ITI

Română (traducere după originalul în franceză)

Mesaj de Ziua Mondială a Teatrului 2018 – Africa

Were Were Liking, Coasta de Fildes

Artist pluridisciplinar

Într-o zi,
Un Om se hotărăște să-și pună întrebări în fața unei oglinzi (un public),
Să-și inventeze răspunsuri și, în fața acestei oglinzi (publicul său),
Să se critice, să-și ironizeze propriile întrebări și răspunsuri,
Să râdă sau să plângă, orice, dar la final
Să salute și să binecuvânteze oglinda (Publicul său)
Pentru că i-a acordat această clipă de ranchiună și răgaz,
Se apleacă și o salută pentru a-și exprima recunoștința și respectul...
În adâncul lui, căuta Pacea,
Pacea cu el însuși și cu oglinda lui:
Făcea teatru...

În acea zi, el vorbea...
Disprețuindu-și defectele, paradoxurile și distorsiunile,
Pedepsindu-se prin mimică și contorsiuni,
Meschinăria care i-a pătat umanitatea,
Vicleniile care au adus cataclisme,
Vorbea pentru el însuși...
Admirându-se în elanul dezlănțuit,
În aspirațiile sale spre grandoare, spre frumusețe,
Spre un om mai bun, o lume mai bună
Pe care ar construi-o din propriile gânduri,
Pe care ar fi putut-o plămădi cu propriile mâini
Dacă de la el către el în oglindă, ar fi dorit-o, își spuse,
Dacă el și oglinda lui împărtășesc aceeași dorință...
Dar el știe: făcea Reprezentații
Ale derâderii, fără îndoială ale iuziei,
Dar, cu siguranță, și ale acțiunii mentale
De construire, de re-creare a lumii,
Făcea Teatru...

Chiar torpilându-și toate speranțele
Prin cuvinte și gesturi acuzatoare,
Se încăpățâna să creadă
Că totul s-ar împlini într-o singură seară
Prin privirile lui nebune
Prin cuvintele lui dulci
Prin zâmbetul lui malițios
Prin umorul lui delicios
Prin cuvintele lui care, chiar și rânind sau legănând
Operează o chirurgie pentru miracol.
Da, făcea teatru.

Și în general
La noi, în Africa,

Mai ales în partea Kamite¹ de unde vin eu,
Luăm în răs totul, chiar și pe noi înșine,
Rădem de tot, chiar și în doliu, când plângem,
Lovim pământul când ne dezamăgește.
Prin Gbégbé² sau Bikoutsî³
Sculptăm Măști înfricoșătoare
Glaé⁴, Wabélé⁵ sau Poniugo⁶
Pentru a reprezenta Principiile de nestrămutat
Care ne impun ciclurile și timpurile
Și marionete care, ca și noi,
Sfârșesc prin a-și reprezenta Creatorii
Și prin a-și supune manipulatorii.
Concepem rituri în care cuvântul rostit
Umflat de cânturi și respirații ritmate
Se lansează în cucerirea sacrului
Provocând dansuri ca o transă,
Incantații și invocarea devoțiunii,
Dar mai presus de toate răsese
Pentru a sărbători bucuria de a trăi
Pe care nici secolele de sclavie și de colonizare,
De rasism și de discriminare,
Nici nesfârșitele timpuri de abuzuri de nedescris
N-au putut nici să înăbușe, nici să ne smulgă
Spiritul nostru de Tată și Mamă ai Omenirii,
În Africa, la fel ca peste tot în lume,
Facem teatru.

Iar în acest an special consacrat ITI

¹ Kamite = locuitor din Kamita, din Tărâmul Negrilor, Continentul care azi se cheamă „Africa”. Kamite desemnează, de asemenea, toți localnicii și urmașii acestora răspândiți prin lume, în diaspora, ca și pe practicanții religiei originale din această regiune.

² Gbégbé = în Costa de Fildeș, Gbégbé este un dans tradițional din tribul Bétés, apreciat în manifestările publice ale bucuriei sau doliului. Practicat în toate satele din Bétés, dansul s-a extins dincolo de regiunea din centru-vest a Coastei de Fildeș.

³ Bikoutsî: = a) Kout: a lovi. b) Si: pământul. Dans originar din Fan Béti, din sudul Camerunului, practicat inițial de către femeile care voiau să-i ceară ceva Mamei-Pământ: recolte bogate, vreme mai bună, întreruperea unei serii de întâmplări tragice etc., în care se lovește viguros pământul, pentru a-l face să asculte rugile. Astăzi, este foarte răspândit, pentru că a fost recuperat de către tinerii din toată țara și dincolo de granițele sale, prin numeroase vedete internaționale.

⁴ Glaé: sistem religios al locuitorilor Wè și Wobè din vestul Coastei de Fildeș, care are la bază Măștile. O întregă ierarhie a Măștilor, adesea înspăimântătoare, dar pe care se fondează toate credințele și toată organizarea socială originală a acestor popoare.

⁵ Wabélé: una dintre măștile din sistemul religios Sènoufo din nordul Coastei de Fildeș. Cu capul său de Hienă, care scuipe foc, reprezintă cunoașterea și puterea. Simbol al Universității Félix Houphouët Boigny, care poartă numele primului președinte al Coastei de Fildeș.

⁶ Poniugo: o altă mască a sistemului religios Sènoufo, care are la bază Poro, inițierea în pădurea sacră, ce guvernează întreaga lor societate.

Ma bucur foarte tare și sunt onorată
Să reprezint continentul nostru
Pentru a-i duce mai departe mesajul de pace,
Mesajul de Pace al Teatrului,
Căci continentul acesta, despre care se spunea
Că se poate întâmpla orice
Fără ca nimeni să nu simplă nicio durere sau lipsă,
Este din nou recunoscut pentru rolul primordial
De Tată și Mamă ai Omenirii,
Iar lumea întreagă vine aici,
Căci fiecare încă mai speră să găsească pacea
În brațele părinților săi, nu-i așa?

Și astfel, teatrul nostru, mai mult ca niciodată, convoacă
Și angajează toți oamenii, dar mai ales
Pe toți cei care-i împărtășesc gândul, cuvântul și acțiunea teatrală
La mai mult respect față de ei înșiși și unii față de ceilalți,
Privilegiind cele mai de preț valori umaniste
Cu speranța de a obține o umanitate mai bună pentru fiecare:
Una care scoate la suprafață inteligența și înțelegerea
Prin această parte a celor mai eficiente culturi umane,
Însăși cea care șterge toate granițele: teatrul...
Una dintre cele mai generoase, pentru că vorbește toate limbile,
Implică toate civilizațiile, reflectă toate idealurile,
Exprimând o unitate profundă a tuturor oamenilor care,
În ciuda tuturor confruntărilor,
Caută mai ales să se cunoască mai bine
Și să se iubească mai bine, în pace și calm,
Când reprezentarea devine participare,
Amintindu-ne de datoria acțiunii pe care ne-o impune
Puterea teatrului de a-i face pe toți să râdă și să plângă, împreună,
Diminuându-le ignoranța, îmbogățindu-le cunoștințele,
Pentru ca omul să redevină cea mai mare bogăție a omului.

Teatrul nostru propune reexaminarea și reevaluarea fundamentală
A tuturor principiilor umaniste, a tuturor acestor virtuți înalte,
A tuturor acestor idei de pace și prietenie între popoare
Atât de susținute de UNESCO
Pentru a le întruchipa pe scenele pe care le creăm azi,
Pentru ca aceste idei și principii să redevină o nevoie esențială
Și un gând profund mai ales al creatorilor de teatru în primul rând,
Care vor putea să-l împartă apoi cu publicul lor.

lată de ce ultima noastră creație teatrală numită „L'Arbre Dieu”, ce reia recomandările lui Kindack⁷ Ngo Biyong Bi Kuban⁸, Maestrul nostru, spune astfel:

„Dumnezeu este ca un Copac Mare

Din care fiecare poate vedea un singur aspect

Din unghiul în care se află:

Acela care trece pe deasupra copacului nu-i va vedea decât frunzișul

Și poate fructele și florile sezoniere.

Acela care trăiește sub pământ îi știe doar rădăcinile.

Acela care se sprijină de copac îl recunoaște

Doar după ceea ce simte spatele lui.

Cei care vin din fiecare punct cardinal

Vor vedea ceea ce aceia din față nu pot vedea,

Cei privilegiați vor cunoaște secretul

Dintre scoarța și pulpa lemnului,

Pe când alții, știința intimă a măduvei copacului,

Dar indiferent de superficialitatea

Sau de profunzimea percepției fiecăruia,

Nimeni nu se află niciodată într-un unghi din care

Să poată percepe toate aspectele deodată

Decât dacă devine el însuși acel copac divin!

Dar atunci mai suntem oameni?

Fie ca toate teatrele din lume să se tolereze și să se accepte

Pentru a servi mai bine obiectivul global al ITI,

Pentru ca în sfârșit, la această a 70-a aniversare

Să fie mai multă Pace în lume,

Prin puternica participare a Teatrului...

Traducerea: Ligia Soare

⁷ Kindack = literal, „Stăpâna Recomandărilor”, titlu dat Matroanelor. Femeile care au atins un anumit nivel de înțelepciune prin inițierea în Mbock sau Mbog, sistem religios din regiunea Bassa, din centrul Camerunului, care corespunde titlului de Mbombock, rezervat bărbaților. Ngo Biyong Bi

⁸ Kuban = fiica lui Biyong, fiul lui Kuban. Acesta este numele bunicii mele, inițiatorul meu, una dintre utimele cunoscătoare ale înțelepciunii „Ki-Yi Mbock”, pe care am primit sarcina de a o transmite mai departe, la care trudesco de peste trei decenii.

Biografie – Were Were Liking, Coasta de Fildeș

Traducere din franceză

WEREWERE-LIKING GNEPO s-a născut pe 1 mai 1950 la Bondé, în Camerun, dar trăiește în Coasta de Fildeș din 1978. Este artist pluridisciplinar. În calitate de scriitoare, are peste treizeci de titluri publicate, de la romane la piese de teatru, povestiri, eseuri, cărți de artă și poezie... În calitate de pictoriță, din 1968 până în prezent și-a expus lucrările în toată lumea. În teatru, pe lângă rolul apreciat de dramaturg, s-a remarcat și ca marionetist inovator, a pus în scenă numeroase fresce, toate descrise ca opere africane, dintre care multe au avut turnee mondiale. A fost, de asemenea, actriță de teatru și de cinema, dar și cântăreață de rap...

Cercetătoare în tehnicii pedagogice tradiționale la Universitatea din Abidjan (ILENA) între 1979 și 1985, a participat la revoluția teatrului ritual și a inițiat grupul artistic Ki-Yi Mbock. A pus la punct un sistem de formare special inspirat de inițieri africane care-i permit să ajungă la sute de tineri cu situații dificile, pe care îi ajută să se reintegreze în societate pe poziții de lider. Aceasta i-a adus premiul „Héros de la Ville” Prince Clauss în 2000. În 2001, pus bazele Fundației Panafricane Ki-Yi de formare a tinerilor și de dezvoltare personală prin cultură, în care se implică neîncetat de atunci.

Activitatea sa a fost răsplătită prin numeroase premii, dintre care amintim Premiul Arletty din partea Franței, Premiul René Praile din partea Belgiei, Premiul Fonlon Nichols al Universității Alberta din Canada, titlul de Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor din partea Franței, titlul de Comandor al Ordinului Național al Meritului din partea Costei de Fildeș. Membru al Înalțului Consiliu al Francofoniei din 1997 până în 2003, Premiul Noma 2005 și Laureat al Cărții Anului în 2007 pentru romanul său „La Mémoire Amputée”, ea este astăzi membru permanent al Academiei de Științe, Arte și Culturi ale Africii și Diasporei Africane, în Coasta de Fildeș.